

متکی در آن خالی بود و محمود احمدی‌نژاد خود نقش اصلی را در آن ایفا می‌کرد.

علاوه بر تحدید حدود دخالت وزارت امور خارجه در امور سیاست خارجی مشکل دیگر متکی شخصیت محمود احمدی‌نژاد و اطرافیان او بود که به سفرهای متعدد بین‌المللی و نمایش‌های تبلیغاتی در عرصه جهانی علاقه داشتند. محمود احمدی‌نژاد با مصاحبه‌های جنجالی در عرصه جهانی و طرح موضوعات جنجالی چون انکار هولوکاست توجهات رابه‌خود جلب می‌کرد و همچنین با حضورهای متعدد بین‌المللی به‌متکی اجازه نداد در عرصه جهانی بدرخشد و البته متکی نیز بر خلاف وزیران امور خارجه دیگر چون ظریف ولایتی از چنین ویژگی‌ای‌برخوردار نبود. متکی هرچند جزء معدود وزیران احمدی‌نژاد بود که بیش از پنج سال بر کرسی وزارت در دولت او تکیه زد اما حوزه اختیاراتش محدود بود. محمود احمدی‌نژاد تنها رئیس‌جمهور ایران بود که از هر هشت فرصت حضور سالانه در سازمان ملل شخصا استفاده کرد و رکورد حضور رئیس‌جمهورهای ایران در سازمان ملل را به نام خود ثبت کرد. همین موضوعات بود که زمینه اختلاف میان احمدی‌نژاد و متکی را فراهم کرد. علی‌اکبر جوافکر، مشاور احمدی‌نژاد ومدیرعامل خیرگزاری ایزنا بعدها درباره دلیل برکناری متکی گفت: «ایجاد تحولات گسترده در عملکرد دستگاه سیاست خارجی کشور، مهمترین دلیل این تغییر بوده است. طی سال‌های اخیر شاهد تحول خاصی در وزارت خارجه نبودیم و موفقیت‌های کشور در سیاست خارجی تنها به خاطر عملکرد آقای احمدی‌نژاد بود.» البته روشن نیست منظور جوافکر از موفقیت چه بود؟ البته گویا مسائل دیگر هم در برکناری متکی مطرح چرچراکه جوافکر در همین سخنرانی گفت وزارت امور خارجه دستگاه وسیعی است که به دلیل داشتن ویژگی‌های خاص فنی و تخصصی لازم است از هرگونه گرایش‌های خاص حزبی و گروهی به‌دور باشد.

متکی بعدها نقل کرده‌کد از ابتدای دولت دوم احمدی‌نژاد تمایلش برای کنار گذاشتن متکی را به او اعلام کرده بود اما احتمالاًگزینه مناسب دیگری برای پذیرش این مسئولیت پیدا نکرده است و متکی همچنان به‌عنوان وزیر در دولت دوم به‌مجلس معرفی شد. احمدی‌نژاد در ادامه این اختلافات شروع به معرفی نمایندگان ویژه رئیس‌جمهور در امور مناطق مختلف جهان کرد که موازی کاری با وزارت امور خارجه و خارج کردن همان دایره محدود باقیمانده از ید اختیار وزیر بود. در جریان انتصاب نمایندگان ویژه رئیس‌جمهور در امور مناطق خارجی و انتقاد منوچهر متکی از این اقدام نیز جوافکر از کنش آقای متکی انتقاد کرده و آن را دور از انتظار خوانده بود. در آن زمان، متکی اقدام احمدی‌نژاد را دخالت در وظایف وزارت امور خارجه و به‌تشکیل ارگان‌های موازی دانسته بود. رهبری نیز در این مورد به اظهارنظر پرداخته و به انتقاد از موازی کاری در امور خارجی پرداخت و در پی آن احمدی‌نژاد احکام نمایندگان ویژه خود را به‌مشاور تغییر داد.

عزل پرماجرآ

اما عزل متکی به‌عنوان یکی از عجیب‌ترین رویدادهای دیپلماتیک ایران ثبت شده است. سفر متکی در پی کشف محموله سلاح که سننگال مدعی بود از سوی ایران برای شیعیان نیجر به ارسال شده است، صورت گرفت و به این جهت سفری مهم و پیچیده بود که می‌توانست در صورت پیگیری از سوی سننگال در مجامع بین‌المللی برای ایران مشکلاتی را در پی داشته باشد. متکی روند سفر خود را اینگونه روایت می‌کند: «معمولاً در سفرها اگر فرصت ایجاد می‌شد و یا موضوع مهمی مطرح بود با آقای رئیس‌جمهور دیدار می‌کردیم ونقطه‌نظراترایشان را می‌فهمیدیم. آن روز در واقع ساعت ۱۰ صبح وقت گذاشتند که ما به دفتر رئیس‌جمهور برویم. تغییر کرد و گفتند مثلاً این ۱۰ شده ساعت ۲ ساعت ۲ تغییر کرد رسید به ساعت ۵، و ساعت ۵ تغییر کرد و شد ساعت ۹ که من ۹ن شب رقتم درحالی که دوصبح هم پرواز داشتم و دفتر رئیس‌جمهور نشستم یک ساعت و تا ۱۰. بعد برای من مشخص شد که در یک جلسه سمنفره‌ای آقای احمدی‌نژاد با آقای رحیمی و آقای مشایی با هم هستند و برخی از خبرها این بود که احتمالاً در رابطه با ما صحبت می‌کردند. اختلافی با هم داشتند و نداشتند جزئیاتش را من نمی‌دانم. ایشان ساعت ۱۰

آمدند و من توضیح مختصری را به ایشان دادم که قصه نیجر به این گونه شده و من آفریقا بودم، نشدم بروم و الان باید بروم، ایشان هم دوسه جمله‌ای معمولاًمی‌گفتند که اینجا هم گفتند که مثلاًبه آقای رئیس‌جمهور این‌ها را بگویند و تأکید روی روابطی که داریم. البته از سیاست خارجی مانند جلسات دیگر که باهم داشتیم انتقادهایی هم کردند. این اظهارات که به من گفته شد نیروید و من اصرار داشتم‌ام که بروم و بعد گفتم‌ام حالا این سفر را بروم و برگردم، اساساً واقعیت ندارد. اگر ایشان نکته‌ای را بیان می‌کرد که به چار‌چوب‌های اصلی برنمی‌خورد مسلماً طبیعی است که وزیر باید حرف رئیس‌جمهور را مدنظر قرار بدهد. آن شب وقتی ایشان دوسه جمله در لفافه در نقدوزارت خارجه گفتند گفتم ببینید آقای احمدی‌نژاد من قبل از تشکیل دولت دهم در ملاقات‌تان گفتم هر وقت شما بگویند نه، من در عرض دو ساعت کارهایم را در دفترم جمع می‌کنم بنابراین مجدد تأکید می‌کنم که وزیر خارجه باید مورد اطمینان جدی رئیس‌جمهور باشد و ایشان در آن دیدار نه به من گفتند که به سننگال نیروید و نه گفتند که شما مثلاً دیگر وزیر خارجه‌نیستید.»

با این حال در ۲۲ آثر ۱۳۸۹ وقتی که منوچهر متکی در سننگال بود خبر عزل او توسط رسانه‌ها منتشر شد ووزارت خارجه سننگال به اطلاع متکی رسانده که دیگر وزیر خارجه دولت ایران نیست و به همین دلیل تشریفات تدارک دیده‌شده برای یک وزیر خارجه را برای او در نظر نمی‌گیرند و بدون گارد امنیتی و با یک ماشین غیرتشریفات متکی را به هتل محل اقامتش هدایت

دوران وزارت

پنج‌ساله متکی بسیار پرفرازونشیب بود و پرونده هسته‌ای ایران در شرایط سختی

قرار گرفت و خروج پرونده از آژانس

بین‌المللی انرژی اتمی و صدور قطعنامه‌های شورای امنیت علیه

ایران در این دوره روی داد با این حال وزارت امور خارجه نقش اندکی در آن داشت. متکی در تلاش برای احیای جایگاه وزارت امور خارجه ناکام‌تر بود و وزارت او محدودتر نیز شد و در نهایت

نیز به طرز عجیبی عزل شد

کرده‌اند. مادیکانیائنگ، وزیر خارجه سننگال عزل منوچهر متکی از پست وزیر خارجه ایران را در هنگام حضور در این کشور، اقدامی غیردوست‌خانه توصیف کرد و اضافه کرد: «ایران دارای حاکمیت مستقل است. محمود احمدی‌نژاد، رئیس‌جمهور ایران حق دارد هر که را بخواهد نصب یا عزل کند اما قاعده و پیش‌فرض این بود که عزل متکی پس از پایان ماموریت خارجی وی صورت می‌گرفت. برکناری متکی از مسئولیت وزیر خارجه در هنگام ماموریت رسمی وپیچیده در سننگال، اقدام غیردوست‌خانه‌ای در برابر سننگال است.» وزیر خارجه سننگال در عین حال تهران را تهدید کرد در صورتی‌که توضیحات کافی را درباره کشف محموله غیرقانونی سلاح از مبدأنربعباس در نیجر به ارائه نکند، سننگال اقدامات بیشتری را علیه ایران در پیش خواهد گرفت. سفارت سننگال در تهران با ارسال پیام تهدیدآمیزی خواستار عذر خواهی رسمی از این امر شدند و تهدید به تعطیلی سفارت خود در تهران کردند. علی‌لاریجانی که در این زمان ریاست مجلس را برعهده گرفته بود در نشست علنی مجلس در این رابطه گفت: «حق این بود که چنانچه قصد بر جابه‌جایی بود، با حفظ حرمت انجام گیرد، نه در حین سفر وزیر امور خارجه در خارج از کشور.»

مراسم تدويع منوچهر متکی و معارفه علی‌اکبر صالحی، بدون حضور متکی در این روزتخانه برگزار شد و در این مراسم محمدرضا رحیمی، معاون اول رئیس‌جمهور گفت که «آقای متکی قبل از سفر سننگال در صحبت مشروحه‌ی که با رئیس‌جمهور داشته‌اند در جریان تغییرشان قرار داشته و می‌دانستند که آقای صالحی در چنین روزی معارفه خواهند شد.» اما متکی گفت که در شب سفرش به چند کشور با آقای احمدی‌نژاد درباره موضوع سفرها تبادل نظر کرده و «هرگز در جریان تعیین فردی به فاصله ۲۴ ساعت بعد از عزیمت به ماموریت و مضحک‌تر از آن تعیین روز تدويع و معارفه قرار نگرفته است.»

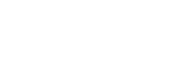
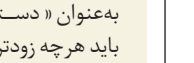
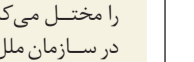
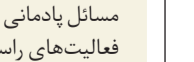
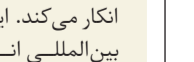
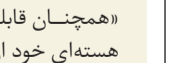
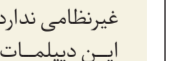
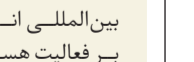
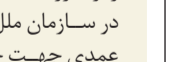
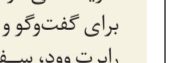
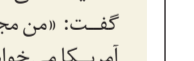
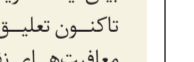
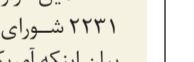
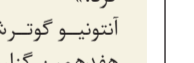
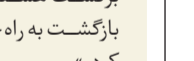
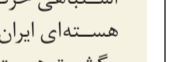
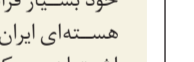
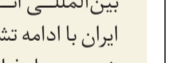
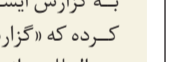
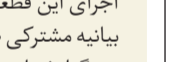
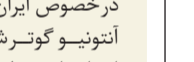
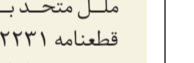
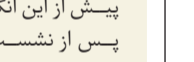
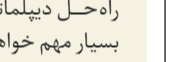
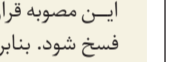
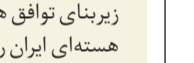
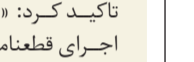
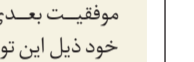
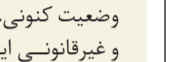
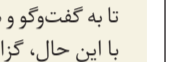
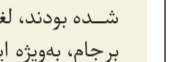
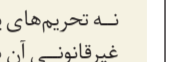
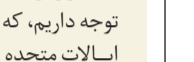
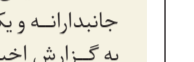
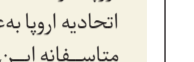
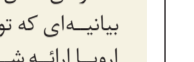
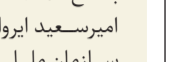
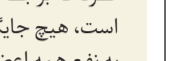
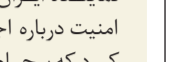
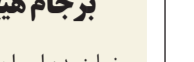
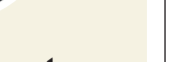
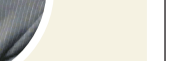
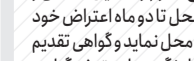
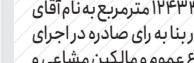
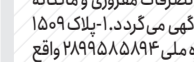
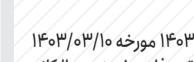
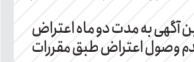
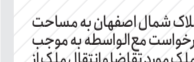
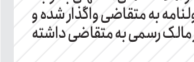
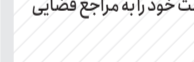
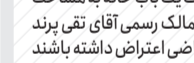
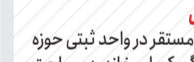
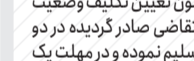
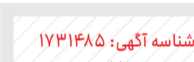
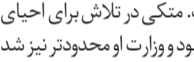
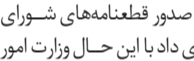
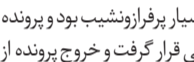
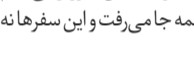
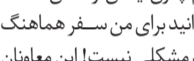
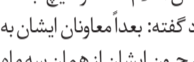
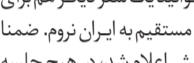
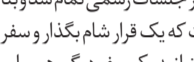
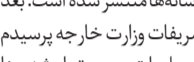
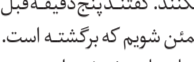
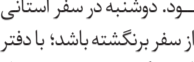
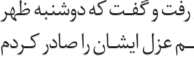
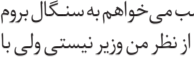
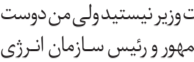
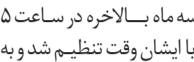
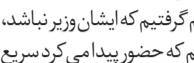
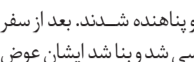
وزیر خارجه سابق ایران، سخنان معاون اول رئیس‌جمهور در مورد آگاهی قبلی در مورد تعیین سرپرست برای وزارت خارجه را تکذیب کرده و نحوه برکناری خود را غیراسلامی، خارج از عرف سیاسی و دیپلماتیک و توهین‌آمیز خوانده است.

محمود احمدی‌نژاد سال‌ها بعد در این رابطه گفت: «آقای متکی در دوره اول کنبدیدی‌ام نبود، در دولت دهم که اصلاً وزیر من نبود. من در دور دوم دولت با ایشان دیگر کاری نداشتم و تمام کارهای بین‌المللی به عهده خودم بود. گذشت تا در اولین سفر دولت دهم به نیویورک، سه، چهار تا دیپلمات را که بنسده مخالف اعزام اینها به کشورهای غربی بودم، ایشان

چهارشنبه ۶ تیر ۱۴۰۳

سال سوم • شماره ۵۳۸

www.hammihanonline.ir

دیپلمات‌ها

برجام هیچ جایگزینی ندارد

نماینده ایران در سازمان ملل در شورای امنیت درباره اجرای قطعنامه ۲۲۳۱ تأکید کرد که برجام بهترین گزینه باقی مانده است، هیچ جایگزینی ندارد و احیای آن واقعاً به نفع همه اعضای آن است.

امیرسعید ایروانی، نماینده دائم ایران در سازمان ملل متحد تصریح کرد: «ما به بیانیه‌ای که توسط نماینده دائم اتحادیه اروپا ارائه شد توجه داریم. به‌رغم نقش متاسفانه این بیانیه همچنان سیاسی، جانبدارانه و یک‌طرفه است. ما همچنین به گزارش اخیر دبیرکل (S/2۰۲۴/۴۷۱) توجه داریم، که به درستی بیان می‌کند که ایالات متحده آمریکا نه به برجام بازگشته و نه تحریم‌های یکجانبه‌ای را که پس از خروج غیرقانونی آن در ۸ می ۲۰۱۸ مجدداً اعمال شده بودند، لغو کرده است و از اعضای برجام، به‌ویژه ایالات متحده آمریکا، خواسته تا به گفت‌وگو و همکاری بپردازند.

با این حال، گزارش همچنان به دلایل اصلی وضعیت کنونی، مشخصاً، خروج یکجانبه و غیرقانونی ایالات متحده از برجام و عدم موفقیت بعدی EU/EC۳ در انجام تعهدات خود ذیل این توافق، توجه نمی‌کند.» ایروانی تأکید کرد: «امروز شورای امنیت درباره اجرای قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت که زیربنای توافق هسته‌ای ایران است و تعهدات هسته‌ای ایران را مشخص می‌کند، بحث کرد. این مصوبه قرار است در اکتبر سال آینده فسخ شود. بنابراین ۱۶ ماه آینده برای یافتن راه‌حل دیپلماتیک مساله هسته‌ای ایران بسیار مهم خواهد بود.»

پیش از این انگلیس، فرانسه و آلمان (E۳) پس از نشست شورای امنیت سازمان ملل متحد برای بحث در مورد اجرای قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل درخصوص ایران و بررسی هفدهمین گزارش آنتونیو گوترش، دبیرکل این نهاد درباره اجرای این قطعنامه و توافق هسته‌ای ایران بیانیه مشترکی صادر کردند.

به گزارش ایسنا، تروئیکای اروپایی ادعا کرده که «گزارش‌های اخیر مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی نشان می‌دهد که ایران با ادامه تشدید فعالیت‌های هسته‌ای خود بسیار فراتر از محدودیت‌های توافق هسته‌ای ایران - موسوم به برجام، در مسیر اشتباهی حرکت می‌کند. پیشرفت‌های هسته‌ای ایران، که برخی از آنها غیرقابل برگشت هستند، برجام را ناکارآمد کرده و بازگشت به راه حل مذاکره را دشوارتر خواهد کرد.»

آنتونیو گوترش دبیرکل سازمان ملل در هفدهمین گزارش خود در اجرای قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت (۲۰۱۵) و برجام با بیان اینکه آمریکا تحریم‌ها را از سال ۲۰۱۸ تاکنون تعلیق یا رفع نکرده و همچنین معافیت‌های نفتی را تمدید نکرده است، گفت: «من مجدداً از اعضای این توافق و آمریکا می‌خواهم که همه راه‌های موجود برای گفت‌وگو و همکاری را دنبال کنند.»

رابرت وود، سفیر و معاون نمایندگی آمریکا در سازمان ملل، ایران را به انجام اقدامات عمدی جهت جلوگیری از تلاش‌های آژانس بین‌المللی انرژی هسته‌ای برای نظارت بر فعالیت هسته‌ای ایران که هیچ هدف غیرنظامی ندارد، متهم کرد.

این دیپلمات آمریکایی ادعا کرد که ایران «همچنان قابلیت دیده شدن فعالیت‌های هسته‌ای خود از سوی جامعه بین‌المللی را انکار می‌کند. این مانع از تلاش‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی برای حل و فصل مسائل پادمانی باقی مانده می‌شود و عامدانه فعالیت‌های راستی‌آزمایی و نظارت آژانس را مختل می‌کند.» سفیر و نماینده چین در سازمان ملل نیز در این نشست از برجام به‌عنوان « دستاورد بزرگ» یاد کرد و گفت که باید هرچه زودتر احیا شود.